

FOLKEHØGSKOLERÅDET

Norsk Folkehøgskolelag (NF) • Noregs Kristelege Folkehøgskolelag (NKF)

Folkehøgskolene
Folkehøgskoleorganisasjonene
Folkehøgskolebladene

J.nr.347/03/rundskriv
FHSR-rundskriv 35/03
16. desember 2003

Statsbudsjettet 2004 – Innstilling og debatt i Stortinget

Vedlagt følger utdrag av Kuf-komiteens innstilling som omhandler folkehøgskolene, kap 253 og utdrag fra debatten om samme sak i Stortinget den 12. desember.

Folkehøgskolerådet vil påpeke at kuttet var på 22 millioner mens tilbakeført beløp bare var på 12 millioner kroner. Folkehøgskolerådet forventer at de resterende 10 millionene blir tatt med inn i grunnlaget for tildeling i 2005 og at konsekvensjusteringen i forhold til elevtall og kostnadsutvikling blir foretatt på dette grunnlaget.

Folkehøgskolerådet vil følge opp dette overfor departement og politikere utover våren 2004.

Med hilsen for Folkehøgskolerådet

Leon Haugsbø/s/
leder

Odd Arild Netland /s/
sekretær

B.innst.S.nr.12 (2003-2004)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2004 (bl.a.) vedkommende Utdannings- og forskningsdepartementet

Kap. 253 Folkehøyskoler

Post 70 Tilskudd til folkehøyskoler reduseres med 66,960 mill. kroner

Disse medlemmer har merket seg at en på landsbasis har ledig kapasitet innenfor folkehøyskolesektoren. Disse medlemmer har videre merket seg at veksten i elevantallet hovedsakelig har vært på kortkurs som tilbys ved folkehøyskolene. Disse medlemmer er av den oppfatning at tilbudet innenfor folkehøyskoleutdanningen i større grad må tilpasses den etterspørselen det er i markedet. Disse medlemmer mener videre at ressursene som staten bevilger hovedsakelig skal gå til å dekke kostnadene forbundet med elever som benytter seg av langkurstilbudet. Dette innebærer derfor at de elever som benytter seg av kortkurs vil måtte påregne en større egenandel for å gjennomføre disse. Disse medlemmer viser også til forslag under kap.2410 der disse medlemmer har bevilget midler til gebyrstipend for elever som velger norske private utdanningsinstitusjoner.

2.7 Senterpartiet

Komiteens medlem fra Senterpartiet har merket seg Regjeringens framlegg til statsbudsjett og de ytterligere reduksjoner på rammeområde 17 som forliket med Arbeiderpartiet medførte. Dette medlem finner ikke å kunne legge fram et ansvarlig budsjettforslag på rammeområde 17, innenfor den vedtatte rammen. Dette medlem vil derfor vise til det helhetlige budsjettforslaget Senterpartiet har fremmet i finanskomiteen. I sitt alternative budsjettforslag styrket Senterpartiet følgende kapitler på rammeområde 17 i forhold til Regjeringens opplegg:

Kap. 253 post 70 Tilskudd til folkehøyskoler 22.000.000

Dette medlem vil vise til det viktige tilbudet folkehøyskolene representerer for mange unge. Gjennom et år på folkehøyskole får elevene en sjanse til å prøve seg på nye fag, fordype seg i noen emner, og til å planlegge framtidig utdanning. Dette medlem vil også peke på den personlige utviklingen elevene får gjennom et år på folkehøyskole. Dette medlem viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett opprettholdt bevilgningen til folkehøyskolene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til at Kompetansereformen som ble vedtatt i forbindelse med behandlingen av [St.meld.nr.42 \(1997-1998\)](#), nå har fått virke en stund, uten at det har vært foretatt grundige analyser av hvorvidt den har fungert etter intensjonene.

Disse medlemmer er av den oppfatning at Stortinget bør få en tilbakemelding om reformen. I denne sammenheng er det slik disse medlemmer ser det hensiktsmessig å få en beskrivelse av virksomheten til de aktørene som har en rolle i forhold til kvalitetsreformen.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag

« Stortinget ber Regjeringen legge frem en melding om oppfølgingen av Kompetansereformen. Meldingen skal omfatte arbeidet som gjøres innenfor voksenopplæring, fengselso pplæring, fjernundervisning og folkehøyskoler knyttet til Kompetansereformen. »

Kap. 253 Folkehøgskoler

Departementet foreslår en bevilgning på 496.972.000 kroner under dette kapitlet.

Komiteen mener folkehøgskolene er en verdifull del av skolesystemet som fremmer allmennutdanning, folkeopplysning og egenutvikling. Komiteen har merket seg at søkingen til folkehøgskoler holder seg jevnt bra og at man har opplevd en økning i antall elever.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, vil vise til det viktige tilbudet folkehøgskolene representerer for mange unge. Gjennom et år på folkehøgskole får elevene sjansen til å prøve seg på nye fag, fordype seg i noen emner og få en mulighet til å reflektere over hvilken utdanning de skal ta i fremtiden. Flertallet vil også peke på den personlige utviklingen elevene får gjennom et år på folkehøgskole.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til fremforhandlede avtale innenfor rammeområde 17 og øker bevilgningen på post 70 med 12 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener at Regjeringens kutt i tilskuddet til folkehøgskolene strider imot komitéflertallets innstilling i [Innst.O.nr.85](#) (2001-2002), der man understreket at den statlige finansieringen måtte følge elev- og kostnadsvekst, samt sørge for forutsigbare rammer. Disse medlemmer vil understreke at det å gjennomføre et så drastisk kutt i tilskuddet fra ett år til et annet ikke gir forutsigbarhet, og disse medlemmer finner det også merkelig at Regjeringen velger å kutte i et utdanningstilbud som synes å bli stadig mer populært. Disse medlemmer viser til tilbakemeldinger fra Norsk Folkehøgskolelag og Norges Kristelige Folkehøgskolelag om at reduksjon i tilskuddet vil måtte medføre en reduksjon i undervisningstilbudet til elevene, fordi folkehøgskolene har få andre virkemidler å iverksette sparing med.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til partiets alternative budsjettforslag med merknader omtalt i budsjettinnstillingens generelle del.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets syn på fylkeskommunen. I tråd med dette finner disse medlemmer det naturlig at fylkeskommunale folkehøgskoler avvikles eller selges.

Disse medlemmer vil øremerke bevilgningen til de øvrige folkehøgskoler basert på den tredeling av tilskuddsbeløpet som gjelder i dag.

Disse medlemmer viser til ny lov og nye tilskudsregler for folkehøgskoler fra 1. januar 2003, der driftstilskudd består av basistilskudd, tilskudd per elev og tilskudd til husleie. Alle folkehøgskoler skal ha tilskudd fra alle tre elementer i ordningen. Disse medlemmer peker på at modellen gjelder uavhengig av det samlede tilskuddsnivået fra offentlig myndighet og er i hovedsak knyttet til elevantall og dermed til etterspørsel. Disse medlemmer har merket seg at ca 60 % av elevene ved folkehøgskolene følger kortkurs med varighet fra 3 dager til 16 uker

og legger til grunn at det dermed er mulig for skolene å foreta nødvendig tilpasning av egenandeler/ egenbetaling fra elever med rimelig grad av forhåndsvarsling. Disse medlemmer viser også til Fremskrittspartiets samlede prioritering innenfor utdanningsområdet. Disse medlemmer peker likevel på at også folkehøgskolene har etterslep i forhold til bygningsmessig vedlikehold, samt problemstilling knyttet til bygninger av museal karakter. Disse medlemmer ber om at dette behandles spesielt i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2004. På bakgrunn av dette foreslår disse medlemmer å redusere bevilgningen til tilskudd til folkehøgskoler.

Disse medlemmer viser spesielt til den virksomheten som tidligere Norsk Pensjonistskole nå driver under navnet Norsk Senter for Seniorutvikling og som klart skiller denne institusjonen fra de øvrige folkehøgskoler. Disse medlemmer legger til grunn at Norsk Senter for Seniorutvikling får økt sitt basistilskudd med 200.000 kroner fra og med 2004.

Disse medlemmer viser til sitt forslag om å få fremlagt egen sak om oppfølging av Kompetansereformen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil ikke senke det store og mangfoldige aktivitetsnivået i landets folkehøgskoler, og foreslår å videreføre det statlige tilskuddet på samme nivå som fjorårets, med en bevilgning på 22 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett opprettholdt bevilgningen til folkehøgskolene på dagens nivå.

Kap.	Post	Formål:	St.prp.nr.1 med TL01-11	H, A, Krf og V	FrP og uavh.	SV
253		Folkehøgskoler				
	70	Tilskudd til folkehøgskoler	494.400	506.400 (+12.000)	453.400 (-41.000)	516.400 (+22.000)

Senterpartiet har også foreslått en økning med 22 mill, men det kommer ikke fram av denne tabellen.

Stortinget

Møte fredag den 12. desember kl. 10 2003

(Midlertidig)

Møte fredag den 12. desember kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 33):

1. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2004 vedkommende Utdannings- og forskningsdepartementet, Kultur- og kirkedepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeridepartementet og Landbruksdepartementet

(Budsjett-innst. S. nr. 12 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004), St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2003-2004) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2003-2004))

Rolf Reikvam (SV) (komiteens leder):

Kvalitetsreformen i høyere utdanning og ikke minst Kvalitetsutvalgets innstilling, som vi skal behandle senere, har en tenkning om livslang læring i bunnen. Det er på mange måter bunnplanken i det arbeidet. Nå er det uheldig og merkelig at Regjeringen foreslår å kutte i opplysningsorganisasjonenes voksenopplæring, og det er merkelig at de velger å kutte i fjernundervisningsopplegget. Dette er viktige organisasjoner som har utviklet utdanningstilbud, opplæringstilbud, til den voksne del av befolkningen. Det er organisasjoner som står i en folkeopplysningstradisjon og har en viktig rolle i forhold til livslang læring. Jeg skulle ønske at vi hadde unngått den type kutt, i en tid hvor vi understreker veldig sterkt livslang læring, og vi innordner og innretter våre utdanningssystemer etter det.

Det samme gjelder kuttet for folkehøgskolene. De står også i en folkeopplysningstradisjon, og det er viktig å ta vare på disse utdanningstilbudene som er litt annerledes, og som representerer et alternativ til den ordinære grunnskolen og den ordinære videregående skolen.

Arne Sortevik (FrP):

Sent i budsjettprosessen er Fremskrittspartiet blitt klar over at det åpenbart er budsjettert for lite på kap. 251 Fagskoleutdanning. Her er det gledelig stor økning i antall søkere, en økning som var tydelig ønsket av hele komiteen da komiteen i april i år behandlet Ot.prp. nr. 32 for 2002-2003 om lov om fagskoleutdanning. Her brukes det rammestyring som er satt for lavt. Fremskrittspartiet har funnet rom for en økning på 29 mill. kr. Det går imidlertid fra galt til verre når Arbeiderpartiet sammen med regjeringspartiene flytter midler fra fagskoleutdanning til folkehøgskoler og kunststipend.

Rune J. Skjælaaen (Sp):

Men det er andre områder i budsjettet hvor Senterpartiet er langt mindre fornøyd og reagerer på innretningen. Det gjelder bl.a. utdanningsinstitusjoner som ligger litt på siden av de tradisjonelle utdanningsløpene. Det gjelder studieforbundene, det gjelder fjernundervisning og folkehøyskolene, som etter budsjettavtalen fremdeles må bære store kutt, og som får konsekvenser for tilbudet i 2004. Støtten til studieforbundene er redusert kraftig over flere år, og Senterpartiet mener reduksjonen som nå er foretatt, er et ytterligere anslag mot den innsatsen frivillige organisasjoner bidrar med når det bl.a. gjelder folkeopplysning og demokratiopplæring. Studieforbundene representerer en viktig komponent i gjennomføringen av Kompetansereformen og driver en svært kostnadseffektiv form for voksenopplæring.

Reduksjonen i støtten til folkehøyskolene er vanskelig å forstå på bakgrunn av behandlingen av lov om folkehøyskolene for om lag et år siden, der komiteflertallet understreket at den statlige finansieringen måtte følge elev- og kostnadsvekst samt sørge for forutsigbare rammer. Jeg mener det er betimelig å spørre om Kristelig Folkeparti og Venstre har sovet når Regjeringen har arbeidet med utdanningsbudsjettet.

United World College er et annet eksempel på en skole utenom systemet, og som bygger på verdier som solidaritet, fredsarbeid og humanitært arbeid. Nå ble den reddet i budsjettavtalen, men Regjeringens budsjettforslag forteller vel sitt om hvilke prioriteringer den har. Jeg håper at statsråden i dag også kan si noe om hvilke kontakter Regjeringen har hatt med de øvrige nordiske lands regjeringer i denne saken.

Noen kutt er delvis rettet opp på noen av områdene som Senterpartiet faktisk prioriterte i sitt alternative budsjett. Jeg registrerer at i hvert fall Kristelig Folkeparti er glad. Da tenker jeg ikke på Lilletun, men jeg tenker på representanten Lyngstad, som i avisen Dagen i forgårs gir uttrykk for at han er glad for at Kristelig Folkeparti har fått gjennomslag for at folkehøyskolene har fått 12 mill. kr ekstra i avtalen, dvs. at kuttet er blitt 12 mill. kr mindre. Det virker jo litt underlig at et av regjeringspartiene jubler over delvis å ha fått rettet opp et kutt de selv har foretatt.

Elsa Skarbøvik (KrF):

Et fungerende skoleverk er av den største betydning for ethvert samfunn. Her skapes identitet og selvforståelse, både som individ, som medspiller i et fellesskap, og som del av en kulturell enhet. Folkehøyskolen er en skole der solidaritet, fellesskap og søken etter kunnskap står i sentrum. Det er også et skoleslag der forvaltertanken løftes fram både i lokal og global sammenheng. Sverre Therkelsen, tidligere rektor ved Fredtun Folkehøyskole, sa det slik:

«Det må snart gå an å overbevise et flertall om at skoler trengs minst for å dyktiggjøre oss for jobben, mest for å dyktiggjøre oss for livet.»

Grunnleggende for folkehøyskoletanken er å ta vare på et helhetlig menneskesyn som stimulerer til samfunnsansvar. Kristelig Folkeparti ser dette tilbudet som et viktig studietilbud og er derfor glad for de 12 mill. kr som ble lagt inn ved budsjettavtalen.

Rolf Reikvam (SV): Kommunikasjon er ikke enkelt – når jeg hører Søren Fredrik Voies innlegg nå til slutt her. Jeg brukte halvparten av mitt innlegg til å prøve å trekke opp noen visjoner for å prøve å se hva som er utfordringene, og så får jeg høre dette. Jeg er vel kanskje den eneste i denne debatten som i hvert fall prøvde å trekke opp en viss framtidvisjon, noen utfordringer, at vi må være villige til å tenke nytt i forhold til de utfordringene vi har. Jeg var rimelig klar på dette. Jeg sa vel at det var ikke én ting ved sannheten som vi ikke var villig til

å sette spørsmålstegn ved. Og så får jeg beskjed om at vi er fortiden, vi representerer fortiden. Da blir kommunikasjon fryktelig vanskelig, men man må bare ta til etterretning at slik er det.

Det som imponerte mest i denne debatten, var faktisk Elsa Skarbøvik og hennes hyllest til folkehøgskolen, etter at hennes regjering har foreslått å kutte bevilgningene til folkehøgskolen med 20 mill. kr. Da er det ganske imponerende å komme med en slik sterk hyllest. Så har da Arbeiderpartiet tydeligvis presset dem til å redusere kuttet. Det må vi takke Arbeiderpartiet for – og det skal tydeligvis de ha takk for.

Arne Lyngstad (KrF):

La meg også tillate meg to replikker til slutt.

Den første er i forhold til representanten Reikvam, som mente at Kristelig Folkeparti ikke kunne hylle folkehøgskolen. Jo, Kristelig Folkeparti kan gjøre det. Jeg legger ikke skjul på at Kristelig Folkeparti har ønsket å kunne rette opp kuttet. Jeg er glad for å ha fått med meg Arbeiderpartiet på 12 mill. kr. Det står ingen ting i Arbeiderpartiets alternative budsjett om å rette opp det kuttet. Så jeg er glad for at vi har fått med oss våre samarbeidspartnere på det.

253	Folkehøgskoler	
21	Spesielle driftsutgifter	2 572 000
70	Tilskudd til folkehøgskoler	<u>506 400 000</u>

Presidenten: Presidenten regner med at Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes med 62 mot 34 stemmer.

(SV og Sp foreslo å tilbakeføre 22 mill. Frp foreslo en ytterligere reduksjon på 41 mill, se innstilling). Rådets merknad.